

6306 sayılı Kanun'a Göre Konumsal Yapı Değişiminin yıllara göre Elektrik Tüketim Boyutuyla İncelenmesi: Uşak İli Örneği

Fatih Taktak^{1*}, Mehmet İli²

¹Uşak Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Harita Mühendisliği Bölümü, 64000, Uşak.

²OEDAŞ, Harita Mühendisi, Uşak.

Özet

Son dönemlerde dünyada olduğu gibi Türkiye’de de gündemin önemli maddelerinden biri kentsel dönüşüm olgusudur. Ülkemizde 1950 yılından itibaren kanuni düzenlemelerde yeri olan kentsel dönüşüm konusu, 2012 yılında yürürlüğe giren 6306 sayılı “6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi” kanunuyla odak noktası haline gelmiştir.

Ülkemizde geçmişten süregelen çarpık kentleşme, gecekondu ve kaçak yapılaşma, hızlı nüfus artışı, afetlere dayanıksız yapılar, alt yapı ve ulaşım sorunları kentlerin en önemli problemleri olarak görülmektedir. Uzun yıllardır plansız büyüyen kentlerde kentsel dönüşüm, kent çevrelerinin yenilenmesi, riskli yapıların tespit edilip yıkılarak güvenli konutların yapılması, kentlerdeki sosyal ve tarihi kimliklerin korunarak yenilenmesine olanak tanıyan projeler şeklinde olmalıdır. Kentsel dönüşüm uygulamaları mülkiyete el atan ve mülkiyeti değiştiren önemli uygulamalar olduğu için şeffaf, anlaşılabilir ve kentsel dönüşümün tüm aktörleri tarafından kabul edilebilir olmalıdır. Özellikle bir imar uygulaması olan kentsel dönüşümde proje öncesi ve proje esnasında dağıtım değerlerinin belirlenmesi için coğrafi bilgi teknolojilerine dayalı dinamik bir konumsal veri altyapısı modeline ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu kanun çerçevesinde, Uygulamaya konulan kentsel dönüşüm sonucunda Riskli yapılar (kerpiç, ahşap veya kagir yapılar v.b.) yıkılarak yerine daha modern ve bölge ihtiyaçlarına uygun (İmar planına uygun konut veya apart daireler v.b.) konutlar yapılmıştır. Eski yapılar genellikle tek katlı ya da 2 katlı (1-2 daireli) olması nedeniyle elektrik tüketimi konumsal boyutta daha az kullanılmaktaydı. Fakat 6306 sayılı kanunun çıkışından sonra; 2010 ile 2016 yılları arasında bakıldığında, imar durumuna göre yapılan yeni yapılar 3-5 katlı daire yada apart daire şeklinde olması sebebiyle, konumsal olarak daire ve kişi sayısındaki artışında etkisiyle elektrik tüketimindeki artış dikkat çekmektedir. Bu çalışmada; Uşak ilinde 2010-2016 yılları arası kentsel yapı olarak ekonomik ömrünü tamamlamış karmaşık bir imar düzenine sahip ve konut yapılanmasının hızlı olduğu, Ünalın mahallesindeki konut oluşumunun elektrik tüketim yoğunluğuna göre, yıllar içindeki değişiminin konumsal veri analiz tespiti yapılmıştır.

Riskli yapıların tespitinin kentin kattığı değişikliklerin tespit edilmesi öncelikli durumlar arasında olması kaçınılmazdır. Kentin konut değişiminin belirlenmesinde, ilgili aktörlerin mevcut enerji tüketiminin yıllara göre değişiminden de anlaşılabilceği düşünülmektedir. Bu duruma yönelik Uşak kentinde eski bir yerleşim olup değişimin en fazla yaşandığı bir mahalle seçilmiştir. Seçilen mahallede Uşak’ın yeni Üniversite kenti olması sebebiyle, apart konut ihtiyacı çok fazla olmaktadır. Günden güne Ünalın mahallesinde birçok konut yapılmaktadır. 16.05.2012 tarih ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun çıkmasından 2 yıl öncesi ve 4 yıl sonrasıyla ilgili, 2010-2016 yıllarını kapsayan Ünalın mahallesindeki değişimi konut bazında (daireleri içeren) elektrik enerjisi tüketiminden tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma bölgesi içerisindeki konut değişimi, Coğrafi Bilgi Sistemlerinde analiz metodlarından biri olan yoğunluk analizi ile noktasal yoğunlukların nasıl dağıldığının gözlemlenmesi gerçekleştirildi. Bu analizde noktalardan yoğunluk yüzeyi oluşturuldu. Vektör özellikteki nokta detay analiz sonrasında, matematiksel modeller yardımıyla raster özellikteki bir yüzeye dönüştürülmüş hali elde edildi.

Elde edilen veriler yardımıyla 2010 ile 2016 yılları arasında elektrik tüketiminin boyutu görsel olarak görülmektedir. Sonuç olarak ilgili mahallede, Uygulamaya konulan kentsel dönüşüm sonucunda Riskli ve eski yapılar yıkılarak yerine daha modern ve bölge ihtiyaçlarına uygun (İmar planına uygun konut veya apart daireler v.b.) konutlar yapılmış olduğu ve yasanın çıktıktan sonrası ve öncesiyle ilgili çıkarımlar, konumsal analiz yöntemiyle ortaya konulmuştur.

Anahtar Sözcükler

6306 sayılı kanun, Kentsel Dönüşüm, Elektrik Tüketimi, Yoğunluk analizi, Coğrafi Bilgi Sistemi